

Уляна Граб

ЛЕМКІВСЬКА НАРОДНА МУЗИКА У ЗВУКОЗАПИСАХ В АМЕРИЦІ

Богдан Горбаль, Владек Максимович.

Лемківська народна музика на воскових циліндрах (1901–1913) і американських рекордах (1928–1930). Ośrodek Kultury Prawosławnej «Elpis». Gorlice, 2008. 185 с., компакт-диск.

Історія задуму та написання цієї книжки належить двом ентузіастам, залюбленим у свою культуру – Владкові Максимовичу, інженеру-електрику Центру космічних польотів ім. Р. Х. Годдарда НАСА, та Богданові Горбалью – історику та бібліотекареві Нью-Йоркської Публічної Бібліотеки. «Обидва автори є лемківського походження, і дуже тішаться, що мають нагоду поділитися інформацією про історію адаптації традиційної лемківської культури в модерному світі Америки» – так окреслили автори мету створення своєї книжки у Вступі. Відразу зазначу, що це унікальне ви-

дання: по-перше, воно двомовне, написане лемківською та англійською мовою, що робить доступними відомості про лемківську музику і її звукозаписи в англomовному середовищі, а не лише серед лемківської діаспори. По-друге, в цій книжці зосереджена увага на звукозаписах лемківської народної музики, зроблених у Нью-Йорку у 1928–1930-х роках завдяки ентузіазму і музичному таланту лемківського музиканта Штефана Шкимби, який був першим, хто записав лемківські співанки, уклавши трирічний контракт з компанією «Okeh». Авторі подають список музикантів і співаків, а також оркестрів, які були залучені у звукозаписах лемківської музики, яка, що цікаво, фігурувала під різними назвами: *лемко-рашен*, *карпейто-рашен*, *лемко-юкрейн*, а найрідше *лемко*. І по-третє, вона має дуже цінний додаток – мультимедійний компакт-диск, на якому у форматі mp3 записано 12 годин лемківських народних пісень та оркестрової музики, а також близько 275 фотографій давніх платівок. Як з гумором зазначають автори, «12 годин награнь є викликом для читачів, але уможливають доступ до повних оригінальних записів, згаданих у тексті».

Окрім народної музики, лемківські музиканти та співаки записували на платівки польську, словацьку, українську, російську музику, звукозаписи якої автори теж сумлінно описали. Цікавим є те, що великою популярністю серед лемків користувалися звукозаписи галицького русофіла Іллі Цьороха (Elias Tziorgh), який походив з околиць Львова, закінчив Львівську консерваторію і був композитором та диригентом хору. Для більшої правдивості Цьорох вживав спеціальних ефектів, які

відтворювали сільське життя, а самі співанки виконував максимально наближено до їх автентичного звучання.

До заслуг авторів, які не мають музикознавчої освіти, треба віднести доволі значну бібліографію досліджень лемківської музики, яка налічує 130 позицій, а також короткий огляд її жанрів. У додатку публікуються унікальні світлина лемківських сільських музикантів, оркестрових капел, окремих виконавців початку ХХ століття.

Саме збереження та розповсюдження народної лемківської музики у звукозаписах стало причиною сталого зацікавлення нею у середовищі діаспори і допомогло зберегти унікальну лемківську традицію. А видана завдяки щирому ентузіазму Владка Максимовича та Богдана Горбаля книга віддає належне тим, чия праця зберегла для нас неповторний колорит лемківської народної музики, який тепер можемо глибше пізнати і гідно оцінити.

